

Канд. істор. наук Сливенко В. А., Коваленко Д. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПІЗНАВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК КЛЮЧОВИЙ СЕГМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ІСПАНІЇ)

В умовах трансформації міжнародного туризму дедалі більшого значення набувають форми подорожей, орієнтовані не лише на відпочинок, а й на поглиблене ознайомлення з культурною, історичною та соціальною спадщиною країн. Пізнавальний туризм поступово перетворюється на один із ключових сегментів туристичного ринку, оскільки відповідає сучасному запиту на автентичність, змістовність і персоналізований досвід. За даними Всесвітньої туристичної організації, культурно-пізнавальні мотиви залишаються серед провідних факторів вибору туристичних дестинацій у міжнародних подорожах, особливо серед туристів з високим рівнем освіченості та доходу.

Іспанія посідає особливе місце у структурі світового туризму, поєднуючи статус одного з лідерів за кількістю міжнародних прибуттів із надзвичайно потужним культурно-історичним потенціалом. Національна туристична стратегія країни поступово зміщується від домінування масового пляжного туризму до розвитку більш сталих і змістовних форм подорожей, серед яких пізнавальний туризм відіграє дедалі важливішу роль. Це зумовлено як високою концентрацією об'єктів культурної спадщини, так і прагненням державних інституцій зменшити негативні наслідки перенасичення популярних туристичних центрів. Культурна спадщина Іспанії вирізняється винятковою різноманітністю, що сформувалася під впливом римської, арабської, християнської та модерної європейської цивілізацій. Станом на сьогодні країна входить до трійки світових лідерів за кількістю об'єктів, внесених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Історичні міста, такі як Толедо, Саламанка, Кордова та Сантьяго-де-Компостела, функціонують не лише як туристичні магніти, а й як цілісні культурні ландшафти, де архітектура, релігія, традиції та повсякденне життя формують комплексний пізнавальний простір.

Важливу роль у розвитку пізнавального туризму відіграє музейна інфраструктура Іспанії. Провідні музеї країни – Прадо, Центр мистецтв королеви Софії, музей Тіссен-Борнеміса – давно вийшли за межі класичних експозиційних

функцій. Вони активно впроваджують тимчасові виставкові проекти, міждисциплінарні освітні програми, цифрові архіви та інтерактивні формати взаємодії з відвідувачами. Така стратегія сприяє формуванню тривалого інтересу до культурного контенту та залученню нових аудиторій, зокрема молоді.

Суттєвим чинником трансформації пізнавального туризму в Іспанії є цифровізація. Віртуальні тури, мобільні застосунки для самостійного огляду пам'яток, аудіогіди з елементами доповненої реальності дозволяють поєднувати традиційне знайомство з культурною спадщиною з інноваційними технологіями. Особливої популярності набувають цифрові інтерпретації історичних маршрутів, зокрема шлях Святого Якова (Camino de Santiago), який поєднує релігійний, культурний та пізнавальний виміри і водночас слугує прикладом сталого туристичного розвитку регіонів.

Разом із позитивними тенденціями розвиток пізнавального туризму в Іспанії супроводжується низкою проблем. Однією з найгостріших є явище overtourism, особливо в таких містах, як Барселона, Мадрид та Севілья. Надмірна концентрація туристичних потоків створює навантаження на інфраструктуру, загрожує збереженню культурної спадщини та погіршує якість життя місцевого населення. У відповідь на ці виклики державні та муніципальні органи впроваджують політику децентралізації туристичних потоків, стимулюючи розвиток пізнавальних маршрутів у менш відвідуваних регіонах.

Перспективи розвитку пізнавального туризму в Іспанії тісно пов'язані з концепцією сталого розвитку. Орієнтація на якість туристичного досвіду, а не на кількісні показники, дозволяє поєднувати економічні вигоди з охороною культурної спадщини. Інтеграція місцевих громад у туристичні процеси, підтримка регіональної ідентичності та розвиток креативних індустрій сприяють формуванню конкурентоспроможного та збалансованого туристичного продукту.

Таким чином, пізнавальний туризм виступає одним із ключових напрямів розвитку міжнародного туризму в Іспанії, забезпечуючи не лише зростання туристичної привабливості країни, а й збереження її унікальної культурної спадщини. Досвід Іспанії демонструє, що поєднання історичної автентичності, інноваційних підходів і стратегічного державного управління створює передумови для сталого розвитку туризму в глобальному контексті.

Список використаних джерел:

1. Сливенко В., Захарченко Т. Розвиток культурного туризму в Італії. Туризм та креативні індустрії: сучасні виклики: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., 12-13 трав. 2022 р. Дніпро : Біла К. О., 2022. С. 81-83.
2. Сливенко В. А, Редько В. Є. Аналіз сучасних тенденцій розвитку індустрії гостинності та туризму Німеччини. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 80. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/80-2024>.
3. Виклики та інновації у XXI столітті: туризм, гостинність: монографія. Автори: Жиленко К., Сідаш Д., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ходак О. Дніпро: 2025. 250 с. http://lib.dnu.dp.ua/rep/ekon/knygy/nazva/Vyklyky_ta_innov_turyzm_gostyn.pdf.
4. Міжнародний туризм та гостинність: теорія та практика: монографія. Автори: Жиленко К., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ставицька А. Дніпро. 2023. 206 с. <https://dx.doi.org/10.15421/512305>.
5. Сливенко В. А., Пурас Т. В. Вплив масового туризму на збереження культурної ідентичності в країнах ЄС (на прикладі Італії). *Економіка і менеджмент 2024: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 4-5 квіт. 2024 р.: у 9 т. Дніпро: Біла К. О. 2024. С. 63-66. URL: <https://confcontact.com/node/764>.

Канд. істор. наук Сливенко В. А., Нечаєвський М. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ КУРОРТНОЇ МЕДИЦИНИ

Курортна медицина (курортологія) – це розділ медицини, що вивчає лікувальні властивості природних чинників курортів, механізми їх дії на організм та принципи застосування цих чинників у профілактиці, лікуванні й медичній реабілітації. Її завдання – науково обґрунтовувати показання і протипоказання, підбирати індивідуальні режими та дозування процедур, оцінювати ефективність курсів і контролювати можливі ризики. Курортна медицина тісно пов'язана з фізіотерапією, гігієною, кліматологією та клінічними спеціальностями, адже працює з широким колом станів: від наслідків травм і операцій до хронічних захворювань у стадії ремісії. Вона також підтримує профілактичні програми, формує рекомендації щодо здорового способу життя і раціонального відновлення. Практична база курортної медицини – санаторно-курортні заклади та реабілітаційні центри, що використовують природні лікувальні ресурси.

Основу курортної медицини становлять природні лікувальні фактори: мінеральні та термальні води, лікувальні грязі й озокерит, морська вода та